

Številka: 010-02-3/2021/8 EPA 1725-VIII
Ljubljana, 2. 7. 2021

Predlog

Državni svet Republike Slovenije je na 42. seji 7. 7. 2021, na podlagi druge alineje prvega odstavka 97. člena Ustave Republike Slovenije (Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/00, 24/03, 69/04, 68/06, 47/13, 75/16 in 92/21), sprejel naslednje

M n e n j e

k Dopolnjenemu predlogu zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (ZAvMS-B) - druga obravnava

Državni svet je obravnaval Dopolnjen predlog zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o avdiovizualnih medijskih storitvah (v nadaljevanju: dopolnjen predlog zakona), ki ga je prvotni različici v obravnavo Državnemu zboru predložila Vlada.

Državni svet **ne podpira** dopolnjenega predloga zakona.

Državni svet je bil seznanjen, da Komisija Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport na 39. seji 17. 6. 2021 predloga zakona v njegovi osnovni različici ni podprla. Mnenje je posredovala pristojnemu Odboru Državnega zbora za kulturo, ki je na 14. redni seji 23. 6. 2021 pripravil dopolnjen predlog zakona.

Državni svet ugotavlja, da se s predlogom zakona v slovenski pravni red prenaša Direktiva (EU) 2018/1808 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. 11. 2018 o spremembi Direktive 2010/13/EU o usklajevanju nekaterih zakonov in drugih predpisov držav članic o opravljanju avdiovizualnih medijskih storitev (Direktiva o avdiovizualnih medijskih storitvah) glede na spreminjajoče se tržne razmere (UL L št. 303 z dne 28. 11. 2018) (v nadaljevanju: Direktiva). Dodatna cilja predloga zakona sta odprava nekaterih pomanjkljivosti, ki so se pokazale ob izvajanju veljavnega zakona, ter zagotovitev še večje jasnosti in določnosti zakonskih določil.

Predlog zakona ohranja obstoječo obveznost zagotavljanja svobode sprejemanja avdiovizualnih medijskih storitev iz drugih držav članic EU, glede dopustnih omejitev pa določa jasno pristojnost Agencije za komunikacijska omrežja in storitve (v nadaljevanju: AKOS), da lahko za izvajanje svojih pristojnosti na področjih sprejme ustrezne ukrepe zoper ponudnike avdiovizualnih medijskih storitev, ki ne spadajo pod pristojnost Republike Slovenije, spadajo pa pod pristojnost druge države članice EU, kot tudi zoper operaterje elektronskih komunikacij, ki omogočajo razširjanje avdiovizualnih medijskih storitev. Določila predloga novele glede koregulacije in samoregulacije, ki se nanašajo na ponudnike platform za izmenjavo videov, uporabljajo načela samoreguliranja.

Spremembe in dopolnitve veljavne zakonodaje so namenjene tudi spodbujanju medijske pismenosti, s ciljem omogočiti državljanom varno uporabo in razumevanje medijev. Zato morajo ponudniki medijskih storitev in ponudniki platform za izmenjavo videov promovirati razvoj medijske pismenosti v vseh družbenih plasteh in za državljane vseh starosti. Dopolnjuje se tudi preglednost podatkov o ponudnikih avdiovizualnih medijskih storitev, vključno s preglednostjo lastništva medijev.

Skladno z Direktivo se obstoječa prepoved spodbujanja k neenakopravnosti in nestrpnosti dopolnjuje tako, da je z avdiovizualnimi medijskimi storitvami prepovedano spodbujati k narodni, rasni, verski, spolni ali drugi neenakopravnosti, k nasilju in vojni, ščuvati k storitvi terorističnih dejanj ter izzivati narodno, rasno, versko, spolno ali drugo sovraštvo in nestrpnost.

Več pozornosti je namenjene tudi zaščiti otrok v avdiovizualnih medijskih storitvah - predlog zakona glede programskih vsebin, ki bi lahko škodovali telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok, uzakonja predhodno objavo ustreznega akustičnega in vizualnega opozorila, označevanje teh programskih vsebin z ustreznim vizualnim simbolom ter umestitev njihovega predvajanja v ustrezen časovni termin oziroma določa ustrezno tehnično zaščito. Določena je tudi posebna ureditev za informativne programske vsebine s prizori, ki bi lahko škodovali telesnemu, duševnemu ali moralnemu razvoju otrok ter se upravičeno predvajajo z namenom informiranja javnosti.

Glede dostopnosti avdiovizualnih medijskih storitev za invalide se spremembe veljavne zakonodaje nanašajo na obvezo ponudnikov avdiovizualnih medijskih storitev, da morajo izboljševati dostopnost do svojih storitev za invalide. Glede avdiovizualno komercialnega sporočanja pa zakon predpisuje posebne omejitve v terminu med 6. in 18. uro ter med 18. in 24. uro, v katerem skupni obseg televizijskega oglaševanja in televizijske prodaje ne sme preseči 20 % časa. Obenem je več pozornosti kot do sedaj namenjeno tudi prepovedi promocijam izdelkov v otroških, verskih in informativnih programskih vsebinah, kot so poročila in dnevno-informativne oddaje, ter v oddajah za zaščito potrošnikov in svetovalnih oddajah.

Prelog zakona prevzema spremembo iz prenovljene Direktive, ki povečuje obveznosti spodbujanja evropskih del v avdiovizualnih medijskih storitvah na zahtevo. Ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev na zahtevo morajo spodbujati produkcijo in distribucijo evropskih del z zagotavljanjem, da njihovi katalogi vsebujejo minimalni 30-odstotni delež evropskih del. Določena je tudi izjema za ponudnike avdiovizualnih medijskih storitev z nizkim prometom ali majhnim občinstvom v skladu s smernicami Evropske komisije.

Posebno pozornost predlog namenja tudi storitvam platform za izmenjavo videov, ki so zanimive predvsem za mlade - to so storitve družbenih medijev, ki so postali pomembno sredstvo za izmenjavo informacij, za zabavo in izobraževanje. Platforme za izmenjavo videov so novi izzivi, saj uporabniki, zlasti mladostniki, preko njih vedno bolj dostopajo do avdiovizualnih vsebin. V tem okviru sta škodljiva vsebina in sovražni govor, ki se pojavljata v okviru storitev platform za izmenjavo videov, vedno bolj skrb vzbujajoča. Zato je treba za zaščito otrok in splošne javnosti pred tako vsebino določiti sorazmerna pravila za ta področja.

Državni svet se je seznanil s priporočili Zagovornika načela enakosti, da se v zakonskem besedilu dosledno uporablja opisovalen izraz »osebe z invalidnostmi«; da se že v zakon vključi zahtevo po širši dostopnosti vseh storitev za zagotavljanje dostopa do avdiovizualnih medijskih storitev, kot so spletna mesta, aplikacije in elektronski programski vodniki, ali zagotavljanje informacij o dostopnosti in v dostopnih formatih; da se nadzor nad izvajanjem zahtev po dostopnosti uredi tako, da bo zavezancem določen zavezujoč časovni okvir ter merljivi vsebinski cilji in kazalniki za doseganje dostopnosti njihovih storitev; da se čim prej sprejme minimalni skupni standard dostopnosti; da se AKOS zaveže, da se uporabnikom podaja informacije in omogoča prejemanje pritožb v zvezi dostopnostjo ne le prek spletne strani, ampak tudi po pošti, osebno ter prek telefona; da se dovolj natančno uredi, kaj predvidena pritožba agenciji pomeni; da se okrepi tudi možnosti za inšpekcijsko ukrepanje in da se v zakonu prepoved spodbujati nasilje ali sovraštvo do skupine oseb ali člana take skupine na podlagi točno določenih osebnih okoliščin razširi skladno z Ustavo.

Državni svet se je seznanil s stališčem AKOS, ki je sicer sodelovala pri oblikovanju besedila predloga zakona. AKOS poudarja, da s spremenjeno in dopolnjeno direktivo oz. z zakonodajnim predlogom širi njene pristojnosti na področju regulacije avdiovizualnih storitev, zlasti glede delitve video vsebin, in na področju zagotavljanja dostopnosti storitev invalidom. Povečuje se tudi vloga Združenja evropskih regulatorjev in pomen neodvisnega delovanja regulatorjev, tako da bo AKOS še bolj vpet v mednarodno dogajanje z vidika usklajevanja in koordiniranja regulacije deležnikov, ki nimajo sedeža v Republiki Sloveniji, ampak v drugih državah EU. Po sprejemu zakona bo AKOS za uresničitev zakonskih novosti pripravil nove podzakonske akte in pri njihovem oblikovanju vključil zainteresirano javnost prek posvetovanja in delavnic, ki bodo namenjene načinu uresničitve zakonskih zahtev na področju pristojnosti AKOS.

Državni svet se je seznanil s pripombo RTV Slovenija, ki se je sicer s predlogi zakonskih rešitev vključila že v postopek priprave predloga zakona. Večina pripomb je bila upoštevana, med drugim tudi glede posebnosti omejitve oglaševalskega prostora. Ne glede na to, da Direktiva omogoča večjo prožnost v zvezi z avdiovizualnimi komercialnimi sporočili, pa se zaradi posebne vloge javne RTV ohranja strožje ureditev glede oglaševanja na televizijskih programih RTV, in sicer do 15 % časa v terminih med 6. in 18. uro ter med 18. in 24. uro, medtem ko za druge izdajatelje televizijskih programov velja omejitev do 20 % navedenega časa. Ni pa bila upoštevana pripomba v zvezi z določitvijo letne osnove za odmero plačila AKOS, zato RTV predlaga, da se iz letne osnove izvzame RTV prispevek ki je po presoji Ustavnega sodišča posebna oblika javnofinančne dajatve, ki je strogo namenjena za opravljanje javne službe.

Državni svet se je seznanil s pripombami Združenja kabelskih operaterjev Slovenije, ki opozarja na nedosledno oz. nejasno opredelitev prispevka za razvoj evropskih avdiovizualnih del, in sicer, ali so osnova za določitev prispevka vsi prihodki od avdiovizualnih medijskih storitev ali samo od avdiovizualnih medijskih storitev in naročnin ter oglaševanj. Izpostavlja tudi uvedbo sklada za evropsko avdiovizualno produkcijo, ki se bo financiral z omenjenim prispevkom, z njim pa bo upravljalo ministrstvo, pristojno za kulturo. Opozorili so, da ni opredeljenih kriterijev za porabo teh sredstev oz. je to prepuščeno presoji ministrstva, kar bi lahko povzročilo pritisk na

neodvisnost medijev. V Združenju kabelskih operaterjev Slovenije so glede navedenega prispevka izpostavili tudi neenako obravnavo med ponudniki avdiovizualnih medijskih storitev, in sicer med tistimi s sedežem v Republiki Sloveniji in tujimi ponudniki, ki tržijo storitve v slovenskem jeziku, ter tujimi ponudniki storitev, ki slednje tržijo v tujem jeziku.

Državni svet se je seznanil z mnenjem Združenja slovenskih operaterjev digitalnih televizijskih storitev, ki se pridružuje pripombam Združenja kabelskih operaterjev Slovenije glede nejasne opredelitve osnove za prispevek za razvoj evropskih avdiovizualnih del in v zvezi s plačevanjem prispevkov ponudnikov avdiovizualnih medijskih storitev, kjer imajo tuji ponudniki prednost, saj je prispevek določen za ponudnike evropskih avdiovizualnih del, ki imajo sedež v Republiki Sloveniji. Združenje se zavzema za to, da bi imela slovenska produkcija avdiovizualnih del tudi več podpore.

Državni svet je bil seznanjen tudi s pripombami filmskih ustvarjalcev glede definicije evropskih avdiovizualnih del, deleža evropskih avdiovizualnih del in prispevka za razvoj evropskih avdiovizualnih del, na katere je bilo opozorjeno na seji Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport. Filmski ustvarjalci opozarjajo, da predlog zakona oz. dopolnjen predlog zakona ne odpravlja ključne pomanjkljivosti iz veljavnega zakona glede definicije evropskih avdiovizualnih del. Posledično predlagajo dopolnitev definicije tako, da bo usklajena z definicijo slovenskega avdiovizualnega dela in bo omogočala spodbujanje produkcije in prikazovanja avtorskih avdiovizualnih del, kot so filmi, nadaljevanke in nanizanke, dokumentarni in animirani filmi. Za enotnejšo in ustrežnejšo implementacijo bi bilo treba natančno opredeliti vsebinske elemente avdiovizualnega dela, vključujoč opredelitev vsebin, ki so izključene izupoštevne oddajnega časa.

Državni svet ob seznanitvi s Poročilom Odbora Državnega zbora za kulturo z dopolnjenim predlogom zakona ugotavlja, da zgoraj navedene pripombe RTV Slovenija, zainteresirane javnosti in pristojne Komisije Državnega sveta za kulturo, znanost, šolstvo in šport niso bile upoštevane.

* * *

Za poročevalca je bil določen državni svetnik Bojan Režun.

* * *

Predlog mnenja Državnega sveta je pripravljen na podlagi Mnenja Komisije za kulturo, znanost, šolstvo in šport ter Poročila Odbora Državnega zbora za kulturo z dopolnjenim predlogom zakona.